

Ohtlikud võltsingud

Kauplemine võltstoodetega, mis on ohtlikud tervisele, ohutusele ja keskkonnale

KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Märts 2022

Uuringus hinnatakse kvantitatiivselt tervise-, ohutus- ja keskkonnaohuga võltstoodetega kauplemise ulatust ja suundumusi. Uuringu aluseks on analüüs, mis käsitles tollis arestimise andmetest ja muude jõustamisasutuste andmest koostatud ainulaadset rahvusvahelist kogumit, ning struktureeritud intervjuud jõustamisekspertidega.

Põhimõtteliselt on kõik võltskaubad riskantsed ja võivad olla kasutajatele ohtlikud. Eri riskiastmete arvestamiseks kasutatakse uuringus kaht lähenemisviisi, kuidas määrata ohtlike võltsingute ulatust.

Laia lähenemisviisi puhul uuritakse tooteid, mis peavad vastama tooteomastele ohutusnõuetele ja/või mis kuuluvad USA toidu- ja ravimiameti pädevusse ja/või mida käsitletakse USA seaduseelnõus SHOP SAFE ACT. Selle lähenemisviisi järgi on kõige sagedamad ohtlikud võltskaubad rõivad, autode varuosad, optika- ja meditsiiniseadmed ning ravimid.

Ohtlike võltskaupade suurimad tuvastatud eksportijad on Hiina ja Hongkong (Hiina), kust pärineb üle kolmveerandi arestitud kogustest. Ohtlike võltskaupade kõige tavalisem saatmisviis on postipakkidega – e-kaubanduse suureneva populaarsuse tõttu –, mis oluliselt raskendab kontrollimist ja avastamist ning vähendab avastamise ja karistuste riski. Euroopa Liit ja Ameerika Ühendriigid olid ohtlike kaupu sisaldavate väikepakkide peamine sihtkoht. Arestimiste väärtuse järgi on valdav siiski kaupade merevedu. Ohtlike võltsingute merevedude sihtsadamaid oli palju ja esikohal olid Pärsia lahe Araabia riigid.

Teine lähenemisviis on kitsam ja keskendub ainult toiduainetele, ravimitele ja kosmeetikatoodetele ning kaubaliikidele, mille kohta kõige sagedamini antakse hoiatusteateid ja mida võetakse kõige sagedamini tagasi. See lähenemisviis näitab, et kõige sagedamini kaubeldavad ohtlike võltstoodete kategooriad olid parfümeeria- ja kosmeetikatooted, rõivad, mänguasjad, autode varuosad ja ravimid. Enamik neist kaupadest pärinesid Hiinast (55% üle maailma tollis arestitud kogusest) ja Hongkongist (Hiina) (19%). 60% arestitud ohtlikest kaupadest saadeti postiga, kuid arestitud kaupade väärtuse järgi oli valdav transpordiviis mereveod.

Üle maailma arestitud, ELi suunatud ohtlikest toodetest müüdi veebis 60%. Samas moodustas nende väärtus kõigi arestitud kaupade väärtusest siiski ainult väikse osa. Veebist tellitud ohtlikest võltskaupadest kõige tavalisemad olid kosmeetikatooted, nende järel rõivad, mänguasjad ja autode varuosad. Enamik neist kaupadest (75%) saadeti Hiinast.

COVID-19 pandeemia on mõjutanud ohtlike võltskaupadega kauplemist ning enamasti on kriis süvendanud olemasolevaid suundumusi. See kehtib eelkõige võltsravimite ja muude suure riskitasemega valdkondades, näiteks alkoholjookide korral, kus katkenud tarneahelad ja muutuv nõudlus loob kuritegevuse jaoks uue potentsiaali. Samas suurenes võltsingute arv järsult peale ravimite ja isikukaitsevahendite ka paljude muude toodete seas, mis võivad samuti ohustada tervist ja ohutust, sealhulgas tarbekaubad ja varuosad.

Ohtlike võlts- ja piraatkaupadega kauplemise riski mõistmiseks ja selle vastu võitlemiseks vajavad valitsused ajakohast teavet selle suuruse, ulatuse ja suundumuste kohta. Uuring on osa pidevast järelevalvest, mille eesmärk on toetada poliitika- ja jõustamislahendusi.